

TEN-T -päivät Ljubljanassa: Rahoitus, digitalisaatio, multimodaalinen liikkuminen ja ilmailu esillä

Ljubljanan TEN-T -päivillä 25.-27.4.2018 käytiin monipuolisesti läpi Euroopan liikenteen tulevaisuutta ja rahoitusta. Tämän vuotisilla TEN-T päivillä näkyi selvästi voimakas halu kehittää puhtaampaan energiaan ja uuteen teknologiaan perustuvaa liikkumista. Liikenteen merkitys Euroopan hyvinvointi- ja kilpailukykytekijänä vaikuttaa olevan laajalti tunnustettu asia. Keskustelua käytiin mm. eurooppalaisen ilmailun tulevaisuudesta, liikenteen multimodaalisuudesta, digitalisaatiosta sekä liikennesektorin innovatiivisesta rahoituksesta.

Euroopan komission monivuotinen budjettikehysehdotus suotuisa liikennesektorille

Euroopan unionin monivuotisen budjettikehyksen ja liikennesektorin rahoituksen osalta viesti Ljubljanassa oli selvä: lisää rahaa erityisesti Verkkojen Eurooppa (Connecting Europe Facilities/CEF) -instrumenttiin. **Budjettikomissaari Gunther Oettinger** vakuuttikin yleisölle TEN-T -päivien täysistunnossa, ettei tuleva esitys tulisi olemaan kyseisen tapahtuman yleisölle pettymys, mitä se ei myöskään viime viikon keskiviikkona budjettiehdotuksen julkistamisen jälkeen ollut; CEF-rahoitus sai Euroopan komission juuri julkaistussa monivuotisessa budjettikehysehdotuksessa vuosille 2021-2027 yli kymmenen miljardia euroa lisärahaa edelliseen vuosien 2014-2020 budjettikehykseen verrattuna. CEF:n kokonaisbudjetiksi on suunniteltu näin ollen 42,265 miljardia euroa, joka on tuntuva korotus edellisen budjetin 30,4 miljardiin euroon.

CEF-rahoitusta ohjaavat tulevalla kaudella erityisesti EU:n hiilittömyyden ja digitalisaation tavoitteet. Liikenteen osalta pyritään tukemaan kaikkia liikkumisen muotoja sekä raide- ja ilmailuliikenteen yhteiseurooppalaisen liikennejärjestelmän kehittämistä. Rahoitusmuotojen osalta grant-tyylinen rahoitus pysyy edelleen etusijalla ja niiden hyödyntämistä pyritään yksinkertaistamaan. Eri rahoitusmuotoja pyritään myös yhdistämään blending-tyylisellä rahoituksella erityisesti EU:n uuden takausmekanismi InvestEU:n kanssa, joka pyrkii julkisen ja yksityisen rahan mobilisoimiseen.

Ilmailu ensimmäistä kertaa mukana omana teemanaan

Tämän vuoden TEN-T -päivillä Ljubljanassa järjestettiin tapahtuman yhdeksän vuotisen historian ensimmäistä kertaa ilmailuun liittyvä oma keskustelutilaisuus. Tilaisuuden avasi Euroopan komission **liikenteen pääosaston pääjohtaja Henrik Hololei**, joka korosti ilmailun olevan Euroopan yhteyksien kannalta välttämätön ja siksi se tulee jatkossa olemaan osana tulevaisuuden TEN-T -päivien ohjelmaa. Hololein mukaan ilmailuun tarvitaan yhtenevämpi eurooppalainen järjestelmä, jolla voitaisiin ehkäistä tämänhetkisiä suuria taloudellisia menetyksiä ja ympäristövaikutuksia.

Euroopan parlamentin ja liikennevaliokunnan jäsen **MEP Marian-Jean Marinescun** mukaan SESAR-yhteisyrityksen (*Single European Sky ATM Research Joint Undertaking*) tulee tulla

johonkin lopputulemaan mahdollisimman pian. Euroopan tilintarkastustuomioistuin tulee arvioimaan SESARin jatkoa vuonna 2024, jolloin tuloksia olisi tärkeää olla nähtävillä. Tähtäimenä tulisi olla erityisesti ilmailun kapasiteetin kasvattaminen Euroopassa sekä ilmassa että maan pinnalla. Hän korosti, että keskeisimmät ilmailualoitteet tulisi saada päätökseen ennen vuoden 2019 Euroopan parlamentin vaaleja.

Multimodaliteetti vahva teema vuonna 2018

Euroopan komissio on julistanut kuluvan vuoden 2018 multimodaalisen liikkumisen juhluvuodeksi, jonka johdosta myös TEN-T -konferenssissa Ljubljanassa omistettiin oma osionsa teemalle. Tilaisuuden moderaattorina toiminut Euroopan komission **liikenteen pääosaston varapääjohtaja Matthew Baldwin** korosti, ettei multimodaalinen liikkuminen ole vain kasvihuonekaasupäästöjen ja ympäristövaikutusten kannalta merkityksellistä, vaan sillä on myös sosiaalisia ja oleellisesti elämänlaatuun vaikuttavia ulottuvuuksia. Multimodaalista liikkumista kehitettäessä Baldwin haluaisi nähdä kaikkien sidosryhmien olevan mukana, sillä sektorin ”Graalin maljana” hän näkee yhden multimodaalisen lippu- ja maksujärjestelmän. Tämän aikaansaamiseksi tarvitaan kaikkien osapuolten panostusta.

Suomen **liikenne- ja viestintäministeriön yksikön johtaja Päivi Antikainen** korosti julkisen ja yksityisen datan saatavuuden olevan keskinäistä multimodaalisten liikkumisen ja liikkumisen palveluna (*Mobility as a service/MaaS*) mahdollistava tekijä. Antikainen toi esiin myös sen, miten Suomessa esimerkiksi data- ja *MaaS* -lainsäädännöllä on avattu mahdollisuuksia uudentilaisille liikkumispalvelujen tuottajille. Liikenneoperaattoreiden on mm. tullut avata maksujärjestelmänsä kolmansille osapuolille, joka on mahdollistanut yhteisten lippu- ja maksujärjestelmien kehittämisen. Tärkeää on myös huomioida se, ettei loppukäyttäjä aina ole välttämättä kuluttaja vaan monesti myös yritys.

Suomalaisten hyvät kokemukset ja toimintatavat ovat saaneet myös Euroopan komission huomion. **Liikenteen pääosaston sosiaalineläkökulmien yksikön päällikkö Elisabeth Kotthaus** sanoikin Suomen olevan pidemmällä yhtenäisessä liikkumisen sääntelyssä kuin Euroopan komissio, jonka sääntely on edelleen jaettu neljään liikennemuotoon. Tällä hetkellä multimodaalisen matkustamisen haasteena on erityisesti Kotthausin mukaan matkustajaoikeuksien turvaaminen, joka on myös yksi teemavuoden keskeisiä lainsäädännöllisiä tavoitteita. Multimodaalisten matkojen matkustajaoikeuksiin liittyen komissio onkin julkaisemassa tutkimuksen lähiaikoina.

Liike-elämän näkökulmaa tilaisuuteen toi **DeutscheBahnin EU-edustuston johtaja Johann Metzner**, joka sanoi multimodaliteetin olevan vastaus harvaanasuttujen alueiden liikkuvuusympäristö- ym. haasteisiin. Lisäksi Metzner toi esiin hyvin toimivan yhteistyön Lufthansan kanssa, jossa se on yhdistänyt lento- ja junaliikenteen lippujärjestelmät saumattomaksi matkaketjuksi. **Travelportin multimodaalisen ohjelman johtaja David Classey** puolestaan ehdotti Euroopan komissiolle multimodaalisen liikenneyksikön perustamista, joka sai kannatusta muiden panelistien keskuudessa.